

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: egész évre 5 ft, fél évre 2 ft 50 kr, negyed évre 1 ft 20 kr. — Egyenlő száma 5 kr. Községek, tanítók, iparosok, és egyesületek, melyeknek tagjai egyenként előfizetnek 4 ftért kapnak a lapot.

Felölös szerkesztő: Dobay János.

Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.
Kiadó hivatal: K. Vásárhelytől az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová hirdetmények s előfizetési pénzek küldendők.

Parlamentarismus.

Ha végigtekintünk a vén Európa államain, nem igen biztató a kép, mely eléünk tárul. Majd mindenütt nyugtalan-ság, forrongás észlelhető, majd mindenütt harcban állnak egymással a társadalom különböző rétegei. A felsőbb osztályok kétségbeesetten védik örökölt előjogaikat, sőt nem egy helyen iparkodnak szerzett előnyeiket nemcsak kiaknázni, hanem ki is tágitani. Az arisztokraták alig titkolják a visszafejlődésre czélzó törekvéseiket, melyekkel középkori ideáljaikat megközelíteni szeretnék.

Ezzel szemben az alsóbb osztályok, a század kitagadott gyermekei is szövetkeznek a jelenlegi társadalmi rend felbontására; s miután a törvényhozásban nem igen jutnak szóhoz, törrel és dinamittal érvelnek. Olaszthonban, Franciaországban, de különösen a hispániai félszigeten ugyszólván napirenden vannak a politikai gyilkosságok, az anarchistikus merényletek.

A pártvillongások a különböző törvényhozó testületekben többnyire elvonják ugyan a figyelmet e fölötté nyugtalanító jelenségektől. Mintha csak a pillanatnak élne a világ, a pillanatnyi kérdések megoldásának szenteli figyelme tetemes részét, a holnapra bizván a nagy problémák megfejtését.

Ezredéves hazánkban az államfelforgató tendenciák ugyan nem nyilatko-

nak oly szenvedélylyel, mint a forrongó Nyugaton, de azért rosszul tennénk, ha elzárkóznánk amá szomorú valóság elől, mely a sztrájkok és munkászendülésekben néha nálunk is kifejezést nyert, hogy bizony óriási azoknak a száma, kik nincsenek egészen megelégedve a világ folyásával, nincsenek megelégedve sorsukkal. S bár nálunk kevesebb a felhalmozott gyuanyag, mint déli és nyugati szomszédjainknál: azért, ha ott kiüt a tűz, nem vagyunk kevésbé veszélyben.

Hiába ámitjuk magunkat, a feudális szervezettel középkori alapaton emelt építmények ingadoznak, recsegnak eresztékeikben, ki tudja: vajjon a legközelebbi rázkódás nem-e okozza összeomlásukat. Az államférfiak ugyan toldoznak, foldoznak a rozoga épületen, támasztván a redves falakat, a korhadtt gerendázatot, a tátongó repedéseket betömik és a megromogt homlokzatot újra átfestik. De vajjon sikerülhet-e nekik a roskadozó falakat megóvni a végleges összedőléstől? Hisz ez csodaszámba menne és csodák már nem igen történnek a mi századunk végén. Inkább elhiszük, hogy a végramlást hosszabb-rövidebb időre elhalasztják, de annak veszélyét elenyészteini soha sem lehet látszólagos reformokkal és kivételes törvényekkel.

Csakis a teljes szakítás minden előítélettel, a mi csak reánk maradt a fényiszony idejéből és rossz illik a gőz- és villamosság korszakába, csakis az állami

szervezet gyökeres újjáalkotása segíthet a jelenkor bajain, csak olyan új és szilárd épület, mely egy felvilágosult és philanthrop kor igényeinek és szükségleteinek mindenben megfelel, nyújthat menhelyet a destruktív áramlatok aknamunkája elől.

Az Európában divó állami és társadalmi rend a versengésre és az osztályharcra van alapítva. S ebben a tekintetben a francia köztársaság semmiben sem különbözik sem az angol vagy olasz királyságoktól, sem a német császárságtól. Utóvégre is alkotmányos államban az a körülmény, hogy az államfő örökölt jogon vagy választás folytán kormányoz (ha ugyan kormányoz), teljesen mellékes s a nép szabadságára és jólétére alig van befolyással. Bizony a velencei köztársaság polgárai nem élvezték az egyéni szabadságot oly mértékben, mint a holland királynő alattvalói; míg a lagunák városában a hármak tanácsa, inquisitioja rémségben tartott mindenkit, a görög király még háziszolgájának voksa fölött sem rendelkezik.

Ha eltekintünk Orosz- és Törökországtól, az európai államok mind dicsekszenek az alkotmánynyal. S bár többnyire alkotmányos monarchiáknak vannak kvalifikálva, tulajdonképen a „système représentatif“-nek hódolnak. A mai Európában a „Parlamentarismus“ uralkodik.

Igenis, uralkodik a parlamentarismus, vagy a hol nem uralkodik, ott harezol a legfőbb hatalomért. Mert minden kormány-

TÁRCZA.

Szabadföld.*)

Fejesőválva rászántuk magukat s beszállottunk az önmozgó kocsiába. Atyám, Ney urral elfoglalta az első, Dáviddal én a második ülést; egy nyomás az emeltyüre s nesztelenül induit meg a gépezet első czélunk, az Éden-tó felé. Ennek partja, északkeleti részét kivéve, hol 5 kilométernyi terjedelemben az áru-forgalomra szolgáló part terjed, 4 soros pálmával van szegélyezve s észben széles, egész a víz tükreig lenyúló márvány-lépcsőkből áll, részben pedig a tóba benyúló töltésekből áll, melyeket oszlopos gyalogutak fednek. Mert az Éden-tó csak melleleg forgalmi út; fő rendeltetése, hogy disz- és mulató-tó legyen. Partjának nagy részét a fényüzéssel berendezett fürdő- és tornahelyiségek foglalják el, melyek messze benyulnak a tóba s melyeket ezrenként látogatnak a nap minden szakában a fürdőzők, a tornászok és vívók. A többnyire árnyas ligetek által körülvett s a régi görögök „gymnasiumai“ mintájára épült fürdők közelében vannak Éden-völgy szín-

házai, operái és hangverseny-termei, számszerint 16, melyeket azonban egyelőre csak kívülről szemlélünk meg. Vendégszerető gazdáink figyelmeztettek, hogy az Éden-tó csak hold- vagy villanyvilágnál fejt ki fő báját s ép ezért látogatnók azt meg valamelyik legközelebbi estén.

Megfordítottuk a kocsit s ama sugárutak egyikebe fordultunk, melyek a tótól Éden-völgyet félkörben körülvevő magaslatokhoz vezetnek. Itt, habár még bőven 2 kilométernyi távolságban voltunk tőle, óriási építmény tűnt eléünk, a mely még a látásához hozzá szokott szemet is csodálattal kell hogy eltöltse. Ép oly elérhetlen nagyságában, mint hasonlíthatlan összes alkatrészei arányosságában és összhangzó tökéletességében. Egyidejűleg gyakorolja a megrendítő nagyszerűség és a mesés kedvesség hatását. Ez az 5 évvel ezelőtt befejezett csodamű Szabadföld országháza, itt székel a 12 legfőbb kormányhatóság és a 12 képviselő-testület. Tisztán fehér és sárga márványból van építve; nagyobb mint a Vatikán, szellős kupolái magasabbak mint Szent Péter temploma; hogy 9 és fél millió font költséggei volt felépíthető, az csak úgy magyarázható meg, hogy az ország összes építései és legelőbbkelő művészei versenyeztek az építésnél valami alkalmazást találni. „Ez így magyarázta Dávid, — nem történt hazafiúi, hanem tisztán művészi lelkességéből. Elég gazdag Szabadföld, hogy bármily magas árral fizethesse meg országházát; nem mozdított volna meg tehát senki

egy követ sem, hogy az építést olcsóbbá tegye; de a műnek már a természetből látszó sajátosságos, meghatározó szépsége elragadta valamennyi művésznünket.“ Jól emlékezik még ama lázas izgatottságra, melylyel még a vizsgáló-bizottság tagjai is, kiknek az eléjük terjesztett tervek felett kellett határozniok, mindennütt beszélték, hogy oly terv érkezett be egy eddig ismeretlen fiatal építészről, mely kimondhallant nyújt; vele az építészet új szaka nyílt meg, új építészeti modor lett feltalálva, mely az alak nemességében a legjobb műemlékeket meghaladja. Mindenkit, a ki látta e tervet, elragadt e lelkesedés és a pályázók — 84-en voltak, mert akkor már Szabadföldön sokat és szépen építettek, — kivétel nélkül visszavonták terveiket s készséggel hódoltak a művészet egén felragyogó új csillagnak.

Alig tudtunk ez építmény megtekintésétől megválni s mások felé fordulni. Végre, miután már háromszor megkerültük az országházát, beleegyeztünk, hogy hátat fordítsunk neki. Nem terheltek ama számos épület felsorolásával, melyek előtt elrobogtunk; csak annyit mondhatok, hogy a különböző tudományos és művészi czélokot szolgáló nyilvános intézetek különfélesége és nagyszerűsége reám igazán nyomasztólag hatott. Az akadémiáknak, muzeumoknak, vegyeszeti és kísérleti intézeteknek stb. nem akart vége-hossza lenni, mindegyiken meglátszott az első pillanatra, hogy pazar bőkezűséggel lettek felszerelve.

Miután már számos nyilvános épület előtt el-

*) Mutatvány a „Szabadföld“, a jövő korszak társadalmi képe cz. műből, írta: Dr. Hertzka Tivadar, fordította: Dr. Herman Sándor. — Székes-Fehérvár, Klöcker Péter es. és kir. udv. könyvkereskedő kiadása. Ára 3 korona.

zási faktor az egyeduralomra törekszik, s nem osztja meg szívesen a hatalmat másokkal. Ez az oka az örökös és korántsem üdvös versengésnek a törvényhozó és végrehajtó hatalom közt. Legkevésbé káros ez a versengés ott, hol mint minálunk, a végrehajtói hatalom, a kormány, a törvényhozó testületek kebeléből, ezek többségéből kerül ki. De még az ilyen kormány is, hogy életét fentartsa, kénytelen minden képzelhető eszközzel összetartani többségét, a mi elég bajnak a kuforrása. A többségnek ez a közvetett uralkodása arra vezet, hogy minden ügyet csak pártszempont szerint bírálják és a pártarcok lekötik azt az időt, melyet a komoly munkának kellene szentelni.

A sokfejú parlament, a született és választott törvényhozók pedig nem mindig igaz és hű képviselője a „nemzet akaratának”, a milyennek gerálja magát. Nem lévén kötve inktrukcióhoz, utasításhoz, a képviselő szabadon érvényesíti a saját egyéni akaratát, melynek nem kell szükségképpen mindenben megegyeznie megbízóinak, választóinak akaratával. Ezek a választók bizonyára szintén kiveszik a maguk részét a kormányhatalomból. A mennyiben ők küldik a parlamentbe azokat a t. képviselőket, kiknek többsége kebeléből alakul a kormány. Felküldik pedig őket ígérekkel telt programbeszéd alapján, melynek hangzatos frázisait gyakran nem értik ugyan, de azért gépiesen ismételtetik.

És az ilyen nép, mely nem képezi értelmes, öntudatos egyének összességét, hanem nagyobb részében csak egy lomha test, mely alkotmányos jogait alig érti és értelem nélkül gyakorolja, az ilyen nép igazán marad a Verbőczy-féle „misera plebs.” Csak ne hiába keresse a szem ama nemes embereket, kik a nemzetet képezik.

P.

A kézdívársárhelyi közs. iskola államosítása.

K.-Vásárhely város népoktatására nézve rendkívül fontos nap az augusztus 14-iki. Itt volt Ha-

haladtunk, melyek közül többnek rendeltetését csak nehezen tudtam felfogni, mert „civilizált” Európánk ilyenekkel nem bír, — példának okáért csak az „antropológiai tenyész kísérletezés” intézetét említem, melynek rendeltetése, kísérlet és megfigyelés által megállapítani azon befolyást, melyet öröklékenység, életmód, élelmezés az ember fejlődésére gyakorol — feltűnt, hogy még nem mentünk el kórház előtt. Minthogy kíváncsi voltam, hogy a világhírű szabadföldi emberiség, mely évek óta legalább felét a világ kórházainak oly gazdagon ellátja saját hazájában, miképp gondoskodik betegéről, megkértem Dávidot, vezessen egy kórházba. „Ép oly kevéssé mutathatók kórházat, mint a hogy nem mutathatók Édenölgyben börtönt vagy kaszárnját, egyszerűen az okból, mert ilyenek itt nincsenek — volt válasza.

„A börtön és kaszárnja hiányát értem, hisz tudjuk, hogy ti szabadföldiek bűn- és katonai ügy nélkül is meg tudtok élni; de — így okoskodtam — betegség csak itt is van, ezeknek csak nincs kö-
szük szociális intézményeitekhez.”

(Vége köv.)

lász Ferencz, min. osztálytanácsos, mint a vall. és közokt. miniszter megbízottja Csányi Viktor, kir. tanfelügyelővel, hogy a közs. iskola államosítása ügyében K.-Vásárhely intéző köreivel tanácskozzék, tárgyaljon.

A kézdívársárhelyi tanítói kör testületileg várta a vasúti pályaháznál az érkező vendégeket s miután Nagy Károly ár.-házi igazgató, a kör elnöke, lelkesült beszéddel üdvözölte a miniszteri birtost és ő szívélyes szavakkal válaszolt, egész sor koesi robogott az árvaházhoz, kísérve a min. biztos és tanfelügyelő kíséjét.

Itt kedves meglepetésben részesültek a vendégek. Az árvák kicsiny serege várta, üdvözölte őket s mindkettőjüknek egy-egy gyönyörű bokrétát nyújtottak át. A min. biztos az árvák e figyelmét megköszönve jó magaviseletre és szorgalomra buzdította őket.

A megérkezés után néhány percczel tiszteltgett a miniszteri biztosnál a kézdívársárhelyi tanítói kör. Itt a kör nevében M. Székely János, el. népisk. igazgató üdvözölte. A tanügy iránti meleg szeretettől áthatott lelkesült beszéddel válaszolt erre a miniszteri biztos, fejtegetvén az ő reform-elveit, melyek működését irányítják.

Az árvaház tüzetes megtekintése után a közs. fiu- és leányiskola helyiségeit, termeit vizsgálta meg, melyeket közegészségi és paedagogiai tekintetben botrányosoknak talált. Ezek után a városi tanácsal beható tárgyalást folytatott a közs. fiu- és leányiskola államosítása ügyében — s mint a miniszter képviselője a tárgyalásról jökvénvet vétezt fel.

A megállapodást, mely jóváhagyás végett a városi képviselő-testület elébe fog kerülni, következőkben közöljük.

A város átadja az államnak kizárólagosan isk. célra azugynevezett Cserey-féle telek hátsó részét a Kertmege-utczától az Ujutig. Átadja az iskola-építésre begyűlt 23 ezer frtot. Ad évenként 2000 (kétezer) frtot és az 5%-os iskolai adót, tüzfát, elvállalja az épület fentartását, átadja jelenlegi felszerelését s gondoskodik az állami iskola ideiglenes elhelyezéséről. Ezzel aztán lezárja egyszer-mindenkorra az iskolára vonatkozó évi kiadását, mely soha többé nem fog emelkedni. A további az állam dolga.

Ha az iskola államosítottatik, mivel járul ennek fentartásához azonnal az állam? Az évi fentartás a jelen állapotot tekintve, kerül 7060 frtba. Ebből adni fog a város 2000 frtot, az 5%-os iskolai adó átlag 1200 frt, a többit vagyis 3860 frtot adja az állam. Ezen kívül fedezi az iskolai épület költségeinek a 23 ezer frton felüli részét, mely tekintve, hogy 600 tanulót magában fogható tekintélyes épületet kell építeni, legalább is 20—25 ezer frt. Ezen kívül az állam kötelessége lesz az iskola tovább fejlesztése s a fejlesztéssel járó költségek fedezése.

És most tegyük fel a kérdést, hogy mit nyer a város az államosítással? Ne tekintünk az erkölcsi értéket, mellőzzük azt, hogy itt, mint e nagy kiterjedésű vidék központján egy virágzó népoktatási intézet fog lenni, hanem csak ridegen vegyük a dolagnak pénzügyi oldalát, beszéljenek a számok, ezeket megegyeztetni lehetetlen.

A város az elemi iskola fentartásához járult eddig évenként 2550 frttal és az 5%-os iskolai adóval, vagyis átlag 3750 frttal. Jövőben adni fogná a 2000 frtot s az 5%-os adót, tehát már itt megmarad évenként 550 frt. Két év múlva a törvények értelmében minden tanító 50 frt ötévesi pótlékban fog részesülni, ez 9 tanító után 450 frt, ez már évenként kerek ezer frt, mely a város pénztárában marad. De itt nincs megállapodás, mert a következő 5 évenként mindig az ötévesi pótlékokkal 450—450 frttal szaporodik a kiadás, t. i. 7 év múlva már 1450 frt, 12 év múlva 1900 frt marad évenként a város pénztárában és így tovább. Ez pedig nagy dolog. Nem kívánja az állam, hogy a törvény szerinti évi 2 frt tandíj szedések, az 450 tanuló után 900 frt, mely szintén a szülők zsebében fog maradni.

Ezen kívül az állam felépítetté az iskolát, mely a mint fennebb is kimutattam, az államnak 20—25 ezer frt költséget fog okozni.

S tegyük fel, hogy még is lenne valaki, a ki ezzen kézzel fogható előnyök, meg nem czáfolható számadatok mellett is ellenezné, a helyett, hogy kapna rajta, az iskolának az állam kezelésébe való átadását, kérdem az ilyenektől, hogy vajon tudják-e, mi követ-

keznék az iskolák ügyében? Megmondom. Az állam azt mondaná, ha nem kell nektek az én ki-nyújtott jobbnak, mellőzitek az állam segítségét, el-jetek meg a magatok emberségéből, de azt megkö-veelem, hogy haladéktalanul, ha bármekkora pótd-ával is a törvénynek megfelelő iskolaépületet épít-setek s minden jelenlegi és ezután felmerülhető költségeket fedeztetek, sőt mivel arra, hogy a vá-rosnak mulhatatlanul államsegélyt adjanak, az ál-lam nem kényszeríthető, egy szép napon megvon-hat a kormány minden államsegélyt. Mi temérdek költség nehezédnek ekkor a város pénztárára! Mi pótdót kellene ekkor a különben is sok adót fizető polgárok zsebére kiróni: az szinte kiszámíthatatlan. Kísértsük meg mégis, mi költség terhelhetné ekkor a várost.

Az iskola évi fentartása, mint már fennebb is kimutattam, 7060 frt. Az iskola felépítése a jelenlegi 23 ezer frton felül még belekerül legalább is 20 ezer frtba, ezen kívül ötévenként a 450 frt ötévesi pótlék-szaporulat. Ez a város pénztárára nézve oly teher lenne, hogy egész biztosra vehető, hogy a 15%-os jelenlegi iskolai adó állandó jellegű lesz és nem hogy apadni nem fog, sőt valószínűnél több, hogy azt még emelni kell. S mindezekről megsza-badulhat a város, ha az államnak feltételeit elfo-gadja. El is fogadhatja, mert a számadatok vilá-gosan beszélnek, hogy az állam segítő kezét nyújt-ja a város felé, mely ha most eltaszittatik, talán sohasem fog többé ismétlődni. Szent hitem, hogy városunk bazafias és e város érdekét önzetlenül szí-ven viselő képviselő-testülete azt fogja határozni, a mi a város jövő fejlődésére a város csekély megter-hetetésével a legkedvezőbb, a legezérvezetőbb.

M. Székely János.

16.405 szám.

1896 alispáni.

A Földmívelésügyi miniszter ur ő nagyméltósá-gának mult hó 10-én 87434 sz. a. a löhere- és lu-czernamagfélék arankamentesség iránti vizsgálata és ólomzárolása tárgyában kelt következő magas leira-tát a vonatkozó szabállyal együtt:

Földmívelésügyi m. kir. minister.

87434. szám

895. IV. 3.

Körrendelet.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi VII. t. cz. 51. és az e törvény végrehaj-tása tárgyában kiadott rendelet ugyancsak 51. §-ban foglalt határozmányok a luczerna- és löheremagféléknek aranka tartalommal való forgalomba hozata-lára nézve tiltó intézkedéseket tartalmazván, miután ezen magféléknek arankamentesség iránti vizsgálata és ennek hiteles bizonyítása, illetőleg az zsákok vagy tartányok ólomzárolása az állami vetőmagvizsgáló ál-lomások feladatkörébe tartozik, az e tekintetben kö-vetendő eljárás szabályozása és egyöntetű módoszatok mellett leendő foganatosításának biztosítása, valamint a forgalom megkönnyítése érdekében az állami ve-tőmagvizsgáló állomásoknak a / a csatolt szabályza-tot adtam ki mihez tartás végett.

Mídon ezt az érdekelt közönség tájékoztatása végett a törvényhatóság tudomására hozom, egyut-tal értesítem, hogy a löhere- és luczernamagfélék megvizsgálása és ólomzárolása tekintetében, a Buda-pestben, továbbá a magyaróvári gazdasági akadémiánál, valamint a kassai, keszthelyi, debreczeni és kolozsvári (a kolozsmonostori) gazdasági tanintézeteknél fennál-ló m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomások működési körébe nézve egyelőre a következő területi boosztást lépttettem életbe:

Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Csik Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kolozs, Kis-Küküllő Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szilágy, Szol-nok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely várme-gyék és Kolozsvár és Marosvásárhely városok.

I. Arankamentességi vizsgálatok.

Az arankatartalomra való vizsgálatok a termelők vagy a kereskedők kérelmére, illetve az illetékes közigazgatási hatóságok hivatalos megkereséseire, az általuk beküldött minták alapján eszközöltenek.

A löhere- és luczernamagáruk arankamentessé-gének vizsgálata czéljából, az áru jó átlagát képező legalább is 1/2 métermázsányi mintát kellene átvizs-gálni; minthogy azonban ily nagyarányú mintát su-

lyánál fogva postán beküldeni nem lehet, a vizsgálat megejtéséhez az u. n. „szabályszerű minta” beküldése elégséges. Ez a minta úgy készítették, hogy a kérdéses magból egy fél métermázsányi mennyiség egy szűkebb lyuka (20-as szövétű) rostán lesz átrostálva és az így nyert összes rostaalja küldendő be az áll. vetőmagvizsgáló állomásnak.

Az ily módon készített minta esekély súlyánál fogva postán könnyen szállítható és mégis a vizsgálat megbízhatóságának szempontjából olyan értékű, mintha tényleg fél métermázsányi mag vizsgáltatott volna.

A „szabályszerű minta” esakis arankatartalomra való vizsgálat céljára felel meg; ha tehát a kérdéses mag még egyéb szempontokból is megvizsgálható lenne, akkor az eredeti áruból még külön körülbelül 100 grammnyi minta küldendő be.

A mennyiben nem lehetne a fentírt módon mintát készíteni, a magvizsgáló állomások más mintát is elfogadnak, kívánatos azonban, hogy a minta az eredeti áruból minél nagyobb, legalább is mintegy 500 grammnyi legyen. Ha a vizsgálat az ilyen kisebb mintát arankatartalmának találná, ezen körülmény a minta útján bemutatott magárra nézve mérvadó, ha azonban a minta arankamentesnek találtatnék, ez esetben a vizsgálat bizonyító ereje csak arra terjed ki, hogy: „az átvizsgált mintában nem találtatott aranka.” Magára az árra nézve tehát csak oly vizsgálat eredménye nyújthat megnyugtató, mely az egész áru átlagából vett nagyobb minta vizsgálatból nyertetett.

II. Heremagfélék ólomzárólása.

(Plombozás.)

Lóhere- és luczerna magvaknak arankamentességét igazoló ólomzárólását a m. kir. vetőmagvizsgáló állomások, a termelők vagy a kereskedők kérelmére, következő szabályok és feltételek mellett teljesítik.

1. A magvak esakis ép, varratlan zsákokban vagy zacskókban ólomzárólhatók (plombozhatók.)

A zsák (zacskó) jó erős legyen s báilyen nem állana rendelkezésre, akkor kettős zsákba (zacskóba) helyezendő a mag, de ilyen esetben is legalább a belső zsáknak varratlannak kell lennie.

2. A zsák (zacskó) száját nem szabad varrni, hanem az kötözendő és pedig erős, de nem vastag zsinagnek csak háromszori körülesavarása által. Az így bekötözött zsák (zacskó) esakis a vetőmagvizsgáló állomások által használt Possáner-féle ólomzár (plombbal) zárandó le. Az elárúsító saját ólomzárját vagy jelző ezéduláját az állami ólomzár mellé nem alkalmazhatja.

3. Az ólomzárolás munkájának megkezdése előtt a zsákok tágasabb helyiségben már sorba rakva kell hogy legyenek és pedig úgy, hogy azokhoz két oldalról is hozzá lehessen férni. Az ólomzáróláshoz szükséges eszközök: zsinag, ólomzárak, fétalak stb. ki kell hogy készítve legyenek az illető fél által, hogy a munka, feltéve, hogy különben a kellő segítségemélyzet rendelkezésre áll, az illető magvizsgáló állomás közlege által lehetőleg gyorsan végeztethessék.

4. A luczerna- és lóhereféle magvak esakis oly esetben ólomzárólhatók, ha a vizsgálat alkalmával a mintában egyetlen szem aranka nem találtatott.

5. Már ólomzárolt, de felszakadt zsák ólomzáróltnak nem tekinthető; az ilyennek tartalma tehát újból megvizsgálható s csak azután ólomzáróltható.

6. Bárezzakkal és ólomzárral ellátott zsákok hitelessége arankamentesség tekintetében, a felbontás után azonnal megszűnik. Nyitott zsákban vagy zacskóban elhelyezett hereféle magot, mint valamely állami vetőmagvizsgáló állomás által megvizsgáltat és ólomzáróltnak elárúsítani nem szabad.

7. Az ólomzáróltnak a vetőmagvizsgáló állomásnak, annak székhelyén egy nappal, vidéken egy héttel bejelentendő.

Az ólomzárólás megejtése azután lehetőleg a bejelentések sorrendjében foganatosíttatik.

Bejelentendő egyúttal az ólomzáróltnak számdékolt mag mennyisége is és az, hogy apróbb súlymennyiségek ólomzáróltnak nagyobb tömegben fog-e kívántatni, mivel a vetőmagvizsgáló állomások, a kereskedők és termelők érdekében a forgalom megkönnyítésére bármily kis súlymennyiségű magot tartalmazó zacskó vagy zsák ólomzárólását is eszközlik.

8. Az ólomzáróltnak eszközöltető fél, az itt

fel nem sorolt esetleges egyéb feltételeket, a mennyiben ilyeneket az illető vetőmagvizsgáló állomás vezetője az eljárás megkönnyítése érdekében megállapítana, megtartani köteles.

III. Az arankamentesség iránti vizsgálatok és ólomzárólások díjai.

Az arankamentesség iránti vizsgálat díja, az egyes magminták után 50 krajczár.

Oly kereskedők és vállalatok, kik valamely állami vetőmagvizsgáló állomásnál évenként rendszeren nagyobb számú vizsgálatot végeztetnek, előfizetés esetében a következő díjmérséklésekben részesülnek:

100 előre fizetett vizsgálat díja 25 frt; ezeken felül minden további egy vizsgálat 25 kr.

50 előre fizetett vizsgálat díja 15 frt; ezeken felül minden további egy vizsgálat 30 kr.

25 előre fizetett vizsgálat díja 10 25 kr. felül minden további egy vizsgálat 40 kr.

Ha az előre fizetett összeg tényleg végzett vizsgálatok által már fel van emésztve, az előfizetés alapján az illető fél hitelre igényt nem tarthat, hanem minden további vizsgálat után előre tartozik lefizetni a megfelelő díjat.

Az ólomzárólás díja fejében, a métermázsánként számítandó fenti arankamentességi vizsgálati díjon kívül még 5 krajczár fizetendő; ha azonban egy métermázsányi magmennyiség több részletben ólomzáróltnak, még ezen felül minden egyes részlet után 2 krnyi díj fizetendő.

Az ólomzárólások alkalmával történő arankamentességi vizsgálatok akként lesznek felszámítva, hogy minden egy métermázsas súly mag után egy arankavizsgálat díja számíttatik, a mely azon esetben is fizetendő, ha a megvizsgált magkészlet arankatartalmának találtatván, ólomzárólható nem volt.

Nem az illető vetőmagvizsgáló állomás székhelyén történő ólomzáróltnak alkalmával, a fél a kiküldött közeg utiköltségeit és opidijait az állomásnak megtéríteni tartozik.

Gazdák számára a vetőmagvizsgáló állomások, alapszabályaik értelmében, az arankamentességi vizsgálatokat díjmentesen teljesítik, ólomzárólás alkalmával azonban a fenti díjak és költségek a gazdákat is terhelik.

Kelt Budapesten, 1896. év július 10-én.

Darányi s. k.

földmiv. m. kir. minister.

Tanügy.

(M. Székely János, ipartanónéziskolai igazgató jelentése az 1895-96-ik évről. Felolvasatott az ip. tan. felügyelő-bizottságnak 1896 évi júl. 28-án tartott ülésében.)

Tekintetes Felügyelő-Bizottság!

Az iparos tanonéziskoláról szóló 1895/6-ik iskolai évi jelentésem szerencsés vagyok a következőkben tenni meg:

Az iskolai év 1895 szept. 9-én kezdődött s 1896 jun. 6-án végződött. Bár az első foku iparhatóság büntetés terhe alatt hívta fel az iparos mestereket, hogy tanulóikat az iparos taponéziskolába irassák be, az még is oly rendetlenül, akkora vontatottsággal történt, hogy a tényleges tanítást még október hónapban is alig lehetett megkezdeni s akkor is az iparos inasoknak körülbelül $\frac{1}{4}$ részével. Ez a rendtelenség az egész é. folyamán át tartott, ezt előggé igazolja ama körülmény, hogy a mulasztási órák száma: 5532 s ebből igazolatlan 2747.

Átlag minden tanulóra 28 mulasztási óra esik. Ezért nehéz, ezért valóságos sisípusi munka az ipariskolai tanítás. Ezért nem áll az eredmény arányban a ráfordított óriási munkával. Tapasztalatom az, bár eléggé sajnós, hogy az iparos tanonéziskolát nem akarja komolyan venni sem a társadalom, sem az iparosok nagy tömege, úgy, hogy a hatóságnak is rettentőt kell küzdeni az iparosok közönye, — mondhatni ellenszenvével. S ennek természetesen következménye, hogy az iparos osztály jövőbeli értelmi színvonalá se fogja ütni a mértéket s akkor lesznek elegenden, kik kárhoztatni fogják az ipariskola tanító-

testületét, a mi ellen már most tiltakozik a tanítótestület önérzete és kötelességérzete. Mielőtt tovább mennék, sietek azon reménységemnek kifejezést adni, hogy az első foku iparhatóság ezen szomorú állapotot a maga teljességében megismerve, éreztetni fogja a következő isk. évnek már első hónapjában a törvény szigorát mindenki szemből, hogy tudja meg minden iparos, hogy az ők érdekében alkotott törvényt tisztelni kell s azt büntetlenül áthágni nem szabad.

Az 1895/6-ik isk. évben beiratkozott: 210. Eltávozt és felszabadult: 16 Befejezte a tanévet: 194.

Vallásra nézve rom. kath. 126, helv. — reform. 82, unitárius: 1. Helybeli: 53, vidéki: 157 volt. (Vége köv.)

Ujdonságok

— **Milyen időnk lesz?** A budapesti meteorológiai intézet távirati tudósítása szerint a közelebbi napokban változóan hűvös idő várható, helyenként esővel.

— **Királyunk születése napját** az idén is a szokott kegyeletes módon ülték meg K. Váásárhelytt. Hétfőn este az egész város fényesen ki volt világítva, de a hideg esős idő miatt alig akadt pözöje e szép látványnak. Másnap délelőtt istentisztelet volt a rom. kath. és ev. ref templomokban, melyeken a városon levő összes hatóságok teljes számban jelentek meg. Az eső ezt az ünnepélyt is, mely más-kor fényes felvonulással szokott történni — megromtotta.

— **Időjárásunk.** Két hónapi tikkasztó szárazság után, végre megnyitlak az ég csatornáit s bő esőt kaptunk. Az áldás épen a 12-ik órában érkezett, ha ugyan el nem késett, mert a kapás növényeken aligha léssen ezzel segítve. A hőmérő a sok eső után rendkívül lehült, úgy, hogy reggel és este 12 R°-nál feljebb a higany nem emelkedik.

— **Nyári táncmulatság.** A Kézdivásárhelytt szünidőző tanuló ifjuság nyári táncmulatságát a hó 15-én, szombaton este tartotta meg az Unio kertben, mely úgy erkölcsileg mint anyagilag szépen sikerült. Részletes tudósítást e lap következő száma fog közölni.

— **Zagonból** az ezredéves kiállításra Nagy Imre énekvezér vezetése alatt aug. 30-án 60 személy rándul fel.

— **Furcsa eset.** Egy polgári leányiskolánál a varrógépben eltörtött a hajó s azért a mult tanévben nem tanítottak varrni.

— **Az előpataki fürdőbirtossági szövetkezet.** Előpatak, Háromszék vármegyének ez a kitűnő gyógyhatású fürdője a idén is, mint minden esztendőben, kiváló látogatásnak örvend s a fürdőbirtokosság rajta van, hogy a különben is előkelő fürdő a hozzákötött várakozásoknak kényelem, berendezés és a vendégek fokozódó igényeinek megfelelően fejlesztessek. A fürdőbirtokosság eddigi érdemes elnöke, Nemes János gróf elnöki tisztéről lemondván, a a birtokossági szövetkezet Potsa József v. b. t. t. főispánt választotta meg tegnap délelőtt 9 órákor tartott ülésében elnökül. A főispán a választást elfogadta a birtokosság s a fürdő haladása iránt érdeklődők nagy öröme s ezzel ki is van jelölve Előpatak fürdő föllendülésének jó útja, mert általános a vélemény, hogy a fürdőbirtokossági szövetkezet eme szerencsés választás által a fürdő fejlődését erélyes, és szakavatott kezekbe tette le.

— **Az Árpád-szobor** A brassói Czenk tetőre épülő Árpád-szobor megrongálásáról s az építkezés folyamáról Brassóból a következő tudósítás érkezett: A brassói vasuti állomás mellett levő Terézia-gőzmalom gépházában dolgozó kőfaragó a tudvalévő napon észrevette, hogy néhány kő repül be az ablakon; nyomban kiment, de nem látott senkit és a közeli rendőr segítségének igénybevétele sem tudott a tettesre ráakadni. A rendőr állítólag néhány diákot látott ott a tett elkövetését megelőzőleg, a kik valószínűleg oláhok lehettek. A rongálás egyébként igen jelentéktelen, a mente gallérjáról pattant le egy 3 czm. hosszú szilánk, továbbá az arczot érte egy és a sisakot két kődobás, melyek azonban egyszerű csiszolással teljesen kiigazítottak.

SCHISSER PÁL

első nagy kárpitos-butor-raktárában
Kézdi-Vásárhelytől

nagy választékban kaphatók a legerősebben munkált ruganyos szalon-butorok minden minőségben. Teljes garnitúrák: egy kanapé, 6 drb karosszék 100 forinttól feljebb, ezenkívül mindenféle dívány ottománok, faragott, tömören hajlított faszékek és függőny-tartók, tükrök, toilett-asztalok, lószőr és tengerifü matrácok, és sodronyágybetétek galvanizált sodronyból, tömör fakerettel és vasalással, egy nagy ágyra darabja 9 forint. Össze hajtható vas-ágyak 32 rugós matrécézzel.

Az üzlethelyiség a kaszinó-épület föld-szintjén van.
(23 46—100)

Hirdetések

olcsó áron
felvételnek

Jelzálogkölesönöket

földbirtokra 3¹/₂%, házakra 4¹/₂%, másnemű ingatlanokra 5%, mellett legmagasabb összegekben ajánlunk. E kölcsönök konvertálásoknál bélyeg-és illetékmentességet élveznek. Erdőkihasználások, birtok-parcellázások átvetele. Birtokok szövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladatnak.

„Magyar Lloyd”

közgazdasági vállalat.
Budapest, Király-utca 70.

127 8—8.

HANKÓ ÉS HORGÁSZ

ÁSVÁNYVIZE.

„Hankó” megfelel a Karlsbadi híres vizeknek s bátran nevezhető magyar Karlsbadinak. Ennek használata mindenféle gyomor-bélbaj és aranyeres bántalmak biztosan gyógyulnak.

„Horgász” összetétele ugyanaz, mint a világhírű Gleichenbergi. Kitűnő hatása fényesen bebizonyult gége-, tüdőbajoknál és enyhébb gyomor-bajoknál. A „Horgász” viz mint kitűnő borvíz borral is igen jól élvezhető. Ennek élvezete mellett hosszabb mulatság után is kellemetlen érzése, főfájása nincs az embernek.

Kizárólagos főraktár:

IFJ. JANCsó MÓZES

nyomdatulajdonosnál

Kézdi-Vásárhelytől.

M. kir. államvasutak.

Keleti vonal.

MENETREND.

Érvényes 1896. máj. 1-től.

BRASSÓ-BUDAPEST.

Érvényes 1896. máj. 1-től

Á l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat	Á l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat
Brassó (vendéglő)	{érk. ind.	regg. 5.08	este 7.48	d. u. 2.45	Medgyes	ind.	regg 10.55 éjjel 12.45
Botfalva	"	5.39	8.03		Kis-Kapus (vend., elág. Szab. felé)	{érk. ind.	11.14 1.01 11.41 1.35
Földvár	"	5.58	8.12		Tövis (vend., elágazás Arad felé)	{érk. ind.	d. u. 1.29 3.06 1.55 3.38
Mogyorós	"	6.17	8.47		Nagy-Enyed	ind.	2.17 3.59
Apáca	"	6.36	9.01		Kocsárd (vend., elágazás Maros- Vásárhely felé)	{érk. ind.	2.56 4.33 3.06 4.43
Köpecz	"	6.55	9.19		Gyéres (elágazás Torda felé)	{érk. ind.	3.37 5.12 3.47 5.18
Agostonfalva	"	7.02	9.25		Kolozsvár (vendéglő)	{érk. ind.	5.24 regg. 6.45 6.13 7.00
Alsó-Rákos	"	7.19	9.41		Nagy-Várad (vendéglő)	{érk. ind.	8.— 11.17 11.04 d. e. 11.32
Homoród	"	7.45	10.03		Budapest	érk.	regg. 5.45 este 8.10 regg. 7.40
Kacza	"	8.02	10.16				
Bene	"	8.23	10.36				
Erked	"	8.43	10.51				
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	"	9.12	11.16				
Segesvár (vendéglő)	{érk. ind.	9.35 11.33 9.42 11.40					

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

Kézdi-Vásárhely	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Brassó	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
indul reggel	4.56	délelőtt	10.25	délután	2.37	ind. reggel	5.20
Imecsfalva	5.09	10.38	2.54	Szász-Hermány	5.34	reggel	8.50
Páva-Zabola	5.22	10.51	3.11	Prázsmár	5.53		9.09
Kovácsna	5.38	11.08	3.43	Kökös	6.04		9.33
Barátos	5.55	11.24	4.08	„	6.15		9.46
Nagy-Borosnyó	6.07	11.38	4.27	Uzon	6.27		10.06
Eresztevény	6.24	11.55	4.48	Kilyen	6.45		10.21
Sepsi-Szentgyörgy	6.54	d. u.	5.28	Sepsi-Szentgyörgy	6.45		10.49
Kilyén	7.02	12.33	5.38	Eresztevény	7.07		11.17
Uzon	7.15	12.46	5.54	Nagy-Borosnyó	7.24		11.47
Kökös	7.25	12.56	6.07	Barátos	7.45		12.16
Prázsmár	7.45	1.16	6.34	Kovácsna	8.08		12.48
Szász-Hermány	8.01	1.32	6.54	Páva-Zabola	8.19		1.01
Brassó	8.15	1.46	7.12	Imecsfalva	8.31		1.19
				Kézdi-Vásárhely	8.45		1.37
							este 6.23

Ny. Ifj. Jancsó Mózes Kézdi-Vásárhelytől.